

سراج التواريخ

جلد ۳، بخش یکم

ملا فیض محمد کاتب هزاره

به کوشش محمد ابراهیم شریعتی افغانستانی

مؤسسه انتشارات عرفان

تهران، ۱۴۰۲

www.ketab.ir

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: فیض محمد، ۱۲۴۱ - ۱۳۰۹.

عنوان و نام پدیدآور: سراج التواریخ / ملا فیض محمد کاتب هزاره.

مشخصات نشر: تهران: مؤسسه انتشارات عرفان، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری: ۱۰۰۸ ص.

شابک: ۷ - ۸ - ۹۲۸۴۸ - ۶۰۰ - ۹۷۸: دوره: ۴ - ۹ - ۹۲۸۴۸ - ۶۰۰ - ۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیفا.

یادداشت: ج. ۳، ق. ۱ و ق. ۲ (چاپ اول: ۱۳۹۱) (فیفا).

موضوع: افغانستان -- تاریخ.

شناسه افزوده: شریعتی، محمدابراهیم، ۱۳۴۲ -

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۱ ۴ س ۹ ف / DS ۳۵۶

رده‌بندی دیویی: ۹۵۸ / ۱

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۲۷۱۳۵۶۲

مؤسسه انتشارات عرفان

سراج التواریخ

مآثر فیض محمد کاتب هزاره

جلد ۳، بخش یکم

به کوشش محمد ابراهیم شریعتی افغانستانی

ویرایش، حروف نگاری و نمونه خوانی: محمد ابراهیم شریعتی، سید ابوالوفی، غزل جعفری

طرح جلد: باسم الرسام | خوشنویسی روی جلد: استاد غلام حسین امیرخانی

استخراج نمایه: سمیه چوپانی | صفحه آرایی: محمد کاظم کاظمی

چاپ سوم مؤسسه انتشارات عرفان: ۱۴۰۲

لیتوگرافی: نقره آبی | چاپ و صحافی: روحانی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه | قیمت دوره پنج جلدی: ۴,۷۵۰,۰۰۰ تومان

چاپ همزمان در ایران و افغانستان

حق چاپ در افغانستان و ایران برای ناشر محفوظ است

تهران، بولوار شهرزاد، خیابان کماسایی، بن بست بانکی، پلاک ۲، واحد ۴

مؤسسه انتشارات عرفان، تلفن: ۹۱۲۳۱۳۱۴۵۵ - ۰۰۹۸

کابل، چوک دهبوری، چهارراهی شهید، کتاب فروشی مؤسسه انتشارات عرفان.

تلفن: ۷۹۹۳۴۹۷۲۷ - ۰۰۹۳

ایمیل: ketaberfan@yahoo.com

تلگرام: @ketaberfan

ISBN: 978 - 600 - 92848 - 8 - 7

شابک: ۷ - ۸ - ۹۲۸۴۸ - ۶۰۰ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 600 - 92848 - 9 - 4

شابک دوره: ۴ - ۹ - ۹۲۸۴۸ - ۶۰۰ - ۹۷۸

فهرست

- ۱۶ ذکر سلطنت اعلیٰ حضرت امیر کشورگیر امیر عبدالرحمان خان
 ۱۸ وقایع سال هزار و دوصد و نود و هشت هجری و سوانح قندهار و هرات و
 ۲۱ ذکر توجه اعلیٰ حضرت امیر عبدالرحمان خان جانب قندهار و فتحیاب شدنش
 ۲۳ ذکر فتح نمودن سردار عبدالقدوس خان هرات را
 ۲۴ ذکر فتنه انگیزی سردار سکندر خان بن سردار سلطان احمد خان مرحوم
 ۲۵ ذکر وصول نامه و رسول خان خوارزم در هرات
 ۲۶ ذکر نامه کرنیل سنجان انگلیس که در باب سردار محمدایوب خان نگار داده است
 ۲۶ ذکر فتنه سعدوی کروخیل و بغی مردم نجراب و پنجشیر و تنبیه تهدید آنان
 ۲۸ ذکر گرفتن اتواب پادشاهی را از پسران سردار شیرعلی خان جاغوری
 ۲۹ ذکر رو بر تافتن سید محمود کتری و محمداکبر خان لعل پوره
 ۳۰ ذکر مراجعت اعلیٰ حضرت امیر عبدالرحمان خان از قندهار به کابل
 ۳۱ وقایع سال هزار و دوصد و نود و نه هجری
 ۳۲ ذکر گریختن سردار صفدرعلی خان و کرنیل احمدعلی خان از غزنین
 ۳۳ ذکر عرض کردن سردار محمداسحاق خان در باب سردار عبدالقدوس خان
 ۳۴ ذکر وصول عریضه مخدوم قلی خان مروی به پایه سریر سلطنت
 ۳۵ ذکر استمالت سردار ابراهیم خان بلوچ
 ۳۶ ذکر مراجعت سردار محمدحسن خان از عربستان و شرح حال سردار عبدالقدوس خان
 ۳۸ ذکر صدور امر اعلیٰ حضرت ناصرالدین شاه در باب حفاظت سردار محمدایوب خان
 ۳۹ ذکر بغی هزاره ترکمان و پارسا و شیخ علی و قتل چندتن از خدام دولت

- ذکر تنبیه و تهدید نمودن سپهسالار غلام حیدر خان اشرار شنوار را ۵۰۷
- ذکر مقالاتی که در باب قلعه چمن کارگزاران افغانستان و انگلیس به زبان قلم آوردند. ۵۰۸
- ذکر مستمال ساختن سپهسالار غلام حیدر خان اشرار شنوار را ۵۱۱
- ذکر طلب حضور شدن کارگزاران خطه بدخشان و قطغن و غیره وقایع آن ولایت مینونشان ۵۱۲
- ذکر وصول نامه و هدیه فارن سکرتر به شهزاده حبیب الله خان ۵۱۴
- شرح حال عمرا خان «جندول» و خان «دیر» و غیرت خان ۵۱۷
- منته ساختن حضرت والا حکمران هرات را در باب پذیرفتن امر مک‌لین ۵۱۸
- ذکر حضور وجوه مصادره و وجوه دولتی از نزد غائبان مملکت ۵۱۹
- ذکر مذاکره کارگزاران دولت ایران در خصوص وقایع نگار افغانستان ۵۲۴
- ذکر مأمور شدن وقایع نگار خفیه در قندهار و آغاز گفت‌وگوی سرحد سیستان ۵۲۷
- ذکر تصمیم عزم کردن حضرت والا در تسخیر هزاره جات و مأمور فرمودن قاضی در آقچه ۵۲۹
- ذکر شرارت و ترکناز مردم قندهار طوایف وزیر و ناصری و سلیمان خیل ۵۳۰
- شرح سوء اراده و عزم ملا میر محمد نام قوم تاجیک ساکن ریزه کوهستان ۵۳۳
- ذکر دوباره آتش فتنه افروختن میرزادگان بدخشان ۵۳۷
- وقایع سال هزار و سیصد و هفت هجری** ۵۵۳
- ذکر سرزنش و گوشمالی مردم اشرار شنوار که از دیرگاه رهسپار طغیان بودند ۵۵۵
- ذکر نپذیرفتن مردم ناصری شرایطی را که حضرت والا قرار داد ۵۶۵
- ذکر تمرد و ورزیدن و به مکافات کردار خویش رسیدن هزاره شیخ علی ۵۷۲
- ذکر شرارت مفسدین منگل و شرح مواجب خدمه سردار محمدایوب خان ۵۷۴
- ذکر تمرد مردم چارصده و اموری که باعث طغیان آن نکوهیده خویان شد ۵۷۸
- ذکر صدور منشور ممانعت مردم ناصری که از شرایط دولت اعراض کرده بودند ۵۸۷
- ذکر قتل قاضی شهاب الدین خان جوانشیر و یک تن نوکر او ۵۹۰
- ذکر منشوری که در جواب عریضه نواب قمرنقاب ۵۹۱
- ذکر رساله مولفه لیکهر نام هنود که در توهین ملت اسلام تألیف نموده بود ۵۹۶
- ذکر سرزنش هزاره شیخ علی که تمرد ورزیده ۵۹۷
- ذکر راه ممانعت قوم ناصری پیش گرفتن حکمرانان قندهار و غزنین ۶۰۱
- تصمیم عزم مراجعت نمودن حضرت والا از مزار شریف در کابل ۶۱۰
- ذکر طالب امان شدن و عفو تقصیر خواستن اشرار چارصده ۶۱۷
- فوت ولی محمد خان جمشیدی و ممنوع شدن زایران قوم طوری ۶۱۹
- مأمور شدن ایشیک آقاسی محمد سرور خان به حکومت ترکستان ۶۱۹
- ذکر نهضت فرمودن موکب همایونی از ترکستان جانب کابل ۶۲۶

۶۳۰	خاتمه کار اشرار طایفه کرم علی از هزاره شیخ علی
۶۳۱	ذکر وقایع سال هزار و سیصد و هشت هجری قمری «صلعم»
۶۳۴	ذکر و نقل منشوری که از حضور حضرت والا به نام دو تن از اهل هنود
۶۳۹	معفو گردیدن قوم ناصری و اجازت آمدن در افغانستان حاصل کردن ایشان
۶۳۹	شرح شرارت و بغاوت مردم منگل و جدران
۶۴۲	صدور حکم اقدس در تغییر فرد و امر تحریر نمودن همه امورات دیوانی را به کتاب
۶۴۳	ذکر اطاعت نمودن هزاره جرّعی و مردم دایه حجرستان
۶۴۵	ذکر راه تسخیر کافرستان پیش گرفتن سپهسالار غلام حیدر خان
۶۴۵	ذکر انعقاد رشته مناکحت دختر ملک رحمت شاه خان وزیری
۶۴۸	ذکر شرارت بعضی از میران هزاره دایکندی
۶۵۲	شرح نامزدی دختر خجسته اختر صفدر خان ناوگی با شهزاده محمد عمر خان
۶۵۳	ذکر ملازمت عبدالجواد تاجر و شرح حال میرزا شاه محمد خان و اشرار فرار کرده چارصده
۶۵۵	شرح ورود کوراپاتکین نام روسی به نقطه فاصله سرحد هرات
۶۵۶	حرکت کردن سردار عبدالقدوس خان از بامیان جانب ترمیزان
۶۶۲	ذکر مراجع ملوکانه ای که از حضور اقدس مشغول حال ملک رحمت شاه وزیری شد
۶۶۴	ذکر اغوا کردن و کوچ دادن نوکران سردار محمد اسحاق خان
۶۶۸	شرح حرکت افواج قاهره جانب هزاره جات
۶۷۴	تغییر ایشیک آقاسی شیرعلی خان و غیره واقعات این زمان
۶۷۸	شرف صدور یافتن فرمان حکومت به نام حکمران قندهار و نقل دستور العمل او
۶۹۱	شرح خسارت پسران سردار شریف خان سیستانی
۶۹۲	ذکر صدور مناشیر هدایت و استمالت به نام بزرگان هزاره
۷۰۵	وقایع سال هزار و سیصد و نه هجری قمری
۷۰۶	ذکر صدور منشور ملاطفت دستور به نام بزرگان هزاره
۷۱۱	حدوث مرض وبا در قندهار و مطیع و متقاد شدن تمام هزاره جات
۷۱۴	ذکر گرفتن اسلحه مردم اُرزگان و نوازش بزرگان هزاره
۷۱۷	شرف وصول و عزّ گزارش یافتن عریضه مردم تیراه از مطالعه والا
۷۲۲	تصمیم عزم نمودن اقدس والا در باب تسخیر کافرستان
۷۲۴	فوت امیر علم خان قاینی و وقایع ماه ربیع الثانی
۷۲۶	شرح رفتار افسران و سپاهیان نظام با هزارگان جدیدالاطاعه
۷۲۸	شرح حال صفدر خان ناوگی و کمر به خدمت دولت بستن وی
۷۳۱	ذکر پرتو وصول افگندن فرمان حضرت والا نزد سپهسالار و غیره واقعات آن دیار

- ۷۳۴ مذاکره کارگزاران دولت انگلیس در باب باج‌آور و سرگذشت سپهسالار
- ۷۴۰ ذکر ورود سردار محمدعزیز خان حکمران ترکستان در مزارشریف
- ۷۴۱ ذکر تنبیه و تهدید باغیان قوم متمرّد جدران و غیره
- ۷۴۳ ذکر تب‌ناک گردیدن سپهسالار و تعزیه‌نامه فوت شهزاده انگلستان و فتح اسمار
- ۷۴۸ رهسپار شدن مولاداد خان از فراه جانب خاران و بغاوت بلوچیه چخانسور
- ۷۵۴ ذکر تمرّد نمودن مردم هزاره جدیدالاطاعت و بر باد رفتن ایشان
- ۷۷۷ شرح لشکر گماشتن [حضرت] والا به تدمیر هزاره شریر و استیصال آن قوم بدضمیر
- ۸۰۹ ذکر فتنه اشرار سکنه کهسار سرحد و استمالت ایشان
- ۸۱۵ ذکر شرارت و مفسدت سعیداحمد جمشیدی
- ۸۱۸ مقرر و منتشر گردیدن مهر سرفافه فرامین و احکام دولتی و معاف شدن وکیل سیقانی
- ۸۱۹ محاربه سپهسالار غلام حیدر خان با اشرار موضع شرین
- ۸۲۱ شرح حال مردم سکنه جبال سرحد
- ۸۲۶ ذکر محاربه افواج نظامی و ملکی با هزاره حجرستان
- ۸۲۷ شرح حال مردم جدران و انتظامات سردار شمرین دل خان
- ۸۲۸ شرح حال مردم چخانسور و میران هزاره و اشرار قلعه نو و قادس و لنگر و غیره
- ۸۳۱ وقایع لوئیل سال هزار و سیصد و ده هجری نبوی
- ۸۳۵ شرح حال سرکشان و اشرار هزاره ددخصال
- ۸۳۶ مأمور شدن بای محمد خان فراش باشی در غزنین و ادای صدقات نمودن او
- ۸۳۷ ذکر شرف وصول یافتن عریضه و عهدنامه مردم وزیری و مسعود
- ۸۴۱ شرح حال خسارت مال اشرار هزاره وحشی خصال
- ۸۴۴ بغاوت اختیار کردن میران هزاره دایزنگی و غیره
- ۸۴۸ شرح شرارت شریف مفسد میمنه‌ای که از پیش اجمالاً رقم گشت
- ۸۵۰ شرح حال افواج قاهره مأموره هزاره جات و سرگذشت حکمران هرات
- ۸۵۱ نوازش نمودن حضرت والا بعضی از میران هزاره دایزنگی را
- ۸۵۳ ذکر محاربه سردار فقیرمحمد خان و فیض محمد خان با هزاره بوباش
- ۸۶۲ شرح محاربه شیرقلعه و فرار کردن محمدعظیم تیگ و غیره واردات هزاره جات
- ۸۶۳ عزم یورش کردن سردار عبدالقدوس خان به تسخیر اُرژگان
- ۸۶۵ مأمور شدن برگد عبدالسبحان خان برای مساحت زمین حجرستان
- ۸۶۷ ذکر محاربه جنرال شیرمحمد خان و کرنیل فرهاد خان با اشرار زاولی و سلطان احمد
- ۸۷۱ ذکر شدت مرض سردار عبدالقدوس خان و فتح اُرژگان
- ۸۷۵ واقعات متفرقه‌ای که در تضاعیف سوانح ماه صفر وارد گردیدند

- عزل حاکم و عمال و ضبط لمقان از جور و تعدی خود ایشان ۸۷۶
- شرح شرارت و فتنه جویی مردم قوم وزیری ۸۷۸
- ذکر گفت و گوی قنوت هشتادان و گرفتار شدن محمد عظیم بیگ به دست محمد خان ۸۸۰
- مأمور شدن سردار حبیب الله خان به رفتن در غزنین ۸۹۰
- عزل غلام رضا خان نایب محکمه میر شب دار السلطنه ۸۹۳
- شرح فتنه غلام حسین بیگ و آقا حسین بیگ و غلام حسن بیگ و حسین علی بیگ ۸۹۸
- شرح سوختن دکا کین جلال آباد و مأمور شدن حاکم و مفتی جدید در تگاب و غیره وقایع ۹۰۱
- مأمور شدن محمد اسلم خان توخی به حکومت حضرت امام و نقل دستور العمل او ۹۰۵
- اتمام پذیرفتن و به انجام رسیدن پل خشتی فیض آباد بدخشان و غیره سوانح این زمان ۹۰۶
- صدور اشتهار رفاهیت دثار به نام مردم غوری و غیره واقعات متفرقه ۹۱۶
- شرح حال اقوام میر سلطان کوتوال و رفتار خواجه محمد خان با مردم قندهار ۹۲۲
- شرح شرارت بلوچانی که از منزل شهر صفا گریختند، و غیره سوانح این زمان ۹۲۶
- نمایه ۹۲۹
- نمایه اشخاص ۹۲۹
- نمایه جای ها، اقوام و طوایف ۹۶۷